Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера деиз • ШИНАРА, 28 январь, 1975 шу. • № 12 (5457). • Мах 2 кеп.

ХIанзарча этапе дукхала хьоохамашта нийсса тIа-тIа дукхагIа хьалхарча плане хьувтт МОХК ЭКОНОМИЧЕСКИ ДЕГIАБАРА ДИКАЛА ХЬОХАМАШ. Вай деноша тIагIорттадаь дIадехараш — Iилма-технически прогресс сихьелга, цунна карагIдайнараш, къахьегам, производство, доал делга вIаштIехьдаккхара толашагIа йола методаш юкъекхухьнийра, предприятешта планагIа реконструкци елгеи уж технически керда кийчъелген, продукци тIехдика хилийтара тIехьара массане болам дегIабоалабелга. Вай гIулаккхий ерриг оагIош чулоацаш хила беза дикал бахьан долаш, эффективность лакхъяр духьа лоаттабу къовсам.

(КПСС партега, советски халхъаза даьча Кхайкарал тIара).

ШЕРАГIА ЙОАРЖАЕ ЯХЬ, ТОАДЕ. ЦУННА КУЛГАЛДЕЛГА

Политически къахьегамен хьинар чIоагIа яйденна дIаделлаьлла пятилетка чахбийалш доле шу Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошца, Кердача шера деккхаьш, яха еза керда рушбежан къаьста белгалбайа КПСС ЦК декабрьскии Пленумо, СССР-Лаккхьарча Совета министрийн сессе. Шера планаш кхочанна тIеххкочаьнна е, производства эффективность лакхъяр, пятилетка толамца чакхъяккха боахлой, колхозхой, специалисташ, Iилмахой, берригa советски нах тIа а хьехаш парте Центральн Комитето партегн советски халхъаьгн ше даьчя Кхайкарал тIа белгалдоаькъ духьагIа, дикагIа, дIаделдар кIезигагIа доаьш продукци яьар хила беза социалистически яхьс даькъа лоацарий теркама юкъмоттиг латташ, ца кьоастам бе беза къахьегача хIара коллективна балха чуовоша мен ритмех, яхьш.

Парте тIаьхьетама жоп аьш мехка массе а мийнгге хьаькха латтаеча коллективаьн инициативагIа шерра яржаш и социалистически яхь. Из патриотически гIулаккх могадаьр КПСС ЦК, СССР. Министрий Совето, ВЦСПС-а, ВЛКСМ ЦК-ас, Цар ихькгIа тIаийшьна 1975 шера хьалъхьаьнна планаш хаьнна хьаькха кхочанъярн яйсагIа пятилетка толаме чакхъяккхарн духьа промышленность, Iилмошъярра, транспорта, юрта боахана болхлоца лелаеча Ерриг-союзийн социалистически яхьа хьаькхьъарча соцпаш тIа белгалдаьлла къаьстегамхой инициативаш хьинарн дIаЗко кегIалоаьлдар боккхача доаьрIаме хилар. Цу продукцина мадарра къаьхьоьх партийн комитеташа, советски, профсоюзийн, комсомольски, боахана органаша, коммунисташа, комсомольскаша, берригача советски наха де дезар.

Из ерриг яьаьр хьаьстта а деш хIара ди тIехьагIа шерагIа йоаржаьнна социалистически яхь вай республика къаьхьегамхоша а.

ХIанз промышленни предприятешца, колхозашца, совхозашца доккхий деккхарш, встречни планаш тIаийло, пайда ешаьнна яьнна, ерриг торонца гучайоаь. Дукхаьчя предприятей коллективашца лаьрхIаьл уж шера продукцина реализаци яра бойрам дикгIе, шеца планаш хаьнна хьалха кхочанъъ, къахьегама оасарле даьх а еш продукце дикаьл толе. Царех и «Красный молот» завода, мехкдаьхьа чахбийоахача заводий, кхича предприятей коллективаьн.

«Ахмадийн-кIанте» совхоза коллективо лаьрхIий соаьхьарчул 140 тонн дукхагIа а доаькхьан уж шера 1250 тонн дуьх, 12 эзар тонн ялат даькха, дукхха тайп-тайнарца доаькъар IалашIе. Производстве хьалха латтаеча тIаийца деккхийн чахбийаьнна шера дIаьхьа толамца даккхагIа ца.

Йолаш болча торонгий чIоагIа уйла д а ях 1975 шера даккхара деккхарш тIаийшьна, ишта «40 лет Октября» яхача гудермеский колхоза; «Лермонтовский», «Назрановский» совхозий, кхыча боахийн коллективашца.

Дукхаьчя коллективашца иохььаьна лелеш дика дIаболабаьлб болх, тIаийца деккхарш кхочанъаьнна Iалашдара йолча ергачча торенех пайда эш, дикагIа вIаштIехьйоаькх социалистически яхь, цунна лаьттIа кугалделга Iалашду партийн, профсоюзийн организацешца.

Мисала, социалистически яхьх йола дешаш хаддаьнна терхьаьнна лелаьду СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненсии химически комбинате, республика Iилмолон управленечу чуйоагIача эрхIаьгIачу Iилмолон-монтажийн управление. Г. Азриева цIерагIча «Электроинструмент» яхача назрановскя заводе, Керова цIерагIча сушенсии колхозе. Хоаддамболаш да цига боргалий, цечий коллективашца а къаьстегамхоша наха а тIаийца деккхарш, хIаьта партийн, профсоюзийн организацеша духха къаьстегамхой хьалхаьттарийн опыт масселена дIайоьжийтIаш, хIан-хаьнна яьна итогаш ешаьнна, цунна ешаьнна керда формаш мен нехьдаьн шерагIа балха юкъе кхуьллаш.

Балха цунца цхьана белгалде доагIа пхьайолча партийн организацешца яьа кугалделга, наьха творчески инициативеш хьинарн дегIадоаьлделга тесса лелаьдеш хилар, балха тIехь формалиеш хилар. ТIехьадухьаш долаш боахаийн балха йнадело къаьхьоьх моральнийн материальнийн безаш «совбаккхара цхьаьдолча боахамашца лоацамца хIама ца деш хилар, яь, во вIаштIехьъьнхьха хилар. Халахете а вийслу боахана, бригада хьалхашка латта декхарш къаьста доноьш боаьш, шоаь колдеккх хьаьца яьх лелаьхьа а тIе боаьш ца.

Парте горкомий, райкомий, юхььаьнарча партийн, профсоюзийн, комсомольскийн организацеш декхар да яьа кугалдаьдаьр борократически формашца методашца дIа а боахана, къаьстегамца цьокъамашца, къахьхалтаийн опыт шерагIа дIайоьжийтIаш, дукхагIа яьх юкъе а оазш социалистически яьх вIаштIехьъьккхар.

ХIанз юрта боахана болхлоца юкъе яьх вIаштIехьйоаькхийна кертерна даьсе хьайбаш продуктийнаьш яьаьт а еш Iанагаш лаьрра, бIаьстгаш балхийта дика кийчо яь наьхьаьдаьр тIаьдерадаь хила деза.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкомо тIаийца «1975 шера юртбоахана продукции яхаран кийчъярн йола хьалхьбоахана планашца социалистически деккхарашца кхочанъдеаьна Iалашдаьр ДIаделлаьлла. Цунна ешаьнна, ца деш «Iилмий» хьаькхьарчаьнна, партийн, комсомолийн горкомашца, колхозий, совхозий хьаькхьарча партийн, профсоюзийн, комсомольскийн организацеш деккхарийна а организацийнна - партийнийн массово - политически балха боарам хьалхе, юрта боахана продуктан яхаран кийчъярн, оттаьлу хьалхьбоахана планашца тIаийца социалистически деккхарашца тIаьра бригадаш, фермаш, колхозе, совхозе кхочашъаьрча лелаьна хьалдаьна тIехьоьмаш лоатталбеча вIаштIехьдаьккхара, тIаийца деккхарашца кхочанъаьрча районе, колхозе, совхозе бетта цкъаьн бригадаьнна, фермаьнна — хIара ешаьнна итогаш е, яьаьш.

Шера деккхарийн кхочанъаьнна торо хулийтаргIа вай Даьхен вийсIаьгIе, хьалха вIхара яьа тоаде, цунах хургIа боккха экономически, политически, дуьнен хьалхьаьта юкъера лоарIаьн бола хIама.

БИЗЗА ПАЙДА ЭЦА КХОАЧАМЕХ

Деррига низаш оарцагIдоахаргда

СССР. 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината коллективо встречни план

ЙйсагIча пятилетка планхьалхьа хьалха кхочашъяра яхь а йоаржаьнна, комбината коллективо товарни продукци арахецара 1974 шера планн 21 декабрен хIаьта пятилетка диъ шера планн 23 новбрен кхочанъийнна. Цу юхейсана хаьа мехкара планаш совгIа йолаьхьаьр 12 миллион совгIана сома мальхьарийн даьхо дукхагIа йола химический продукци, хIаьта чхе шера къахьегама оасарле лаьхьа лаьрхIа хиннача боарамга кхьаьр 1974 шера.

Комбината коллективо нийта толамца хIоачашкийр 1974 шера тIаийца встречни планийн тIаьра социалистически деккхарашн.

КПСС Центральн Комитето партега, советски халхьъаьга даьлча Кхайкарал, нийта «1975 шера хьалха боахама планн эцаьл хьаьха кхочашъяра, ййсагIа пятилетка толаме чакхъяккхар духьа промышленность, Iилмолочна, болхлоца лелеш чу. Ерриг-союзийн социалистически яхьа» хьаькхьъа КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Совдама жоп е луш, нийта вай мехкарча хьаькхьалатача предприятей инициатива хьал а лоацаш «Ерриг-резервашн — планн юкъеозара яхьача деннаьх къа а хьегаш тIаийнай 1975 шера йола уж тайпара встречни планн: шера йолча паччахьалкхен планал совгIа ара а хийца 1700 эзар сома маьха продукци маьхьала яьхьа; планал бонгIа 1000 тонн феноли 500 тонн эцетонн арахеца. ДIайохийта бедал, реагенташ, энергосредствашн кхоьра чотах, нийта планал совгIа продукцина реализаци яра паччахьалкхенна планагIа лаьрхIаьчул совгIа 500 эзар сом пайда де.

Къахьегама оасарле планагIа лаьрхIаьчул совгIа 0,7 процент лаьхьх.

Встречни план хоачашъяра чахкхоьахийна организационно-технически дуьхьа мероприятеш, царна юкъе хьалхьара аргIах чаккхьяьа езарех лоархIийла: порошока хьисанерча полиэтиленна расфасовка яра йола отделенен хьалъяр; № 17—18 йолчу цехе эцетонна ректификаци яра йола керда боккха колонна вIашагIйоллар, № 16 йолчу цехе изопропилбензола гидроперекисна ректификаци яра йола йоккха система вIашагIйоллар.

Встречни план йийца а йийца меганьй комбината цкъеьл йолчу боахой собранийна.

Совхозий, заводий, горполоовощторга коллективашца отта а ях чахкйоахаш я 1975 шера бахьаьдаьрш, сом, ялат, хьайбай продукташ, сомий-бахьаьдарийн консервашн духьагIа яхьа а баха нах кердача сомашен бахьаьдаьрашцен кхьа а дикагIа бахьаьдаьрашца а мераш.

Объединене предприятей болхлоца, инженерно-техническийн болхлошен Гулаькхерча нахен ер социалистически деккхарш тIаьзш:

ПРОМЫШЛЕННОСТЕИН ЮРТА БОАХАМЕН

Консервашн хьаьрен йоккхарн шера программа 25 декабрь тIаккхочаьш кхоачашъе, совлен кхы а консервий цкъа миллион банка арахеца.

Керда техникех автоматизацийн производствоца йоьхьаьнна, производственни процессаш технологи эргайоахашца кхеннга 1200 тонн бахьаьдаьрашца, НОТ юкъе йоалаяьрца белгалдаьккхачул совгIа 0,3 процент къахьегама оасарле даькъе.

Материаланийн бедаьл кхое, пайда хьа па хуллаш даьхар йаьлла да хилийта, банкашн йоьхьелен кийчъя продукце брIкIеннгIе, цунца цхьаьна арахецача продукцера дIадолар 100 эзар сом кIезигIе.

Планал совгIа реализаци яра, продукце еднницара дIадолар лоьхьарг, дукхагIа пайда хуьла тайна продукци дикагIа дукхагIен арахецара чотах шера планагIа лерхIачуьра тIех 100 эзар сом пайда де.

Шера 135 эзар киловатт-сахьат электроэнергия, 450 тонн доагор кходе.

Изобретенеш рационализаторски предложенеш производственна юкъе хьаьхьарца 105 эзар сом пайда де.

Планал совгIа паччахьалкхенна 1200 тонн бахьаьдаьрашца 630 тонн сомн комараьш бокка.

Тектара хьаькъан лаьхбеш, юртбоахана продукцера дIадолар кIезигдеш 1975 шера планаш совгIа 300 эзар сом пайда де.

КАПИТАЛЬНИ ГIИШЛОЦ ЕЧА

Уж шера 4320 эзар сома де дезаш йола гIишлоцьъра-монтажни балхан 25 декабрь тIаккхочаьнна чаккхаьх. Экспуатацце дIалургIа: Сунженскийн механерн Самашкинскийн керменгон заводерн трансформаторийн подстанцеш; «Орджоникидзевский» совхозера хьаьа эзар тонн чуйоада сом чуловаттаьгу шийла хранилище; минеральн удобренийн лоаттаьнна складаш «Обновленде» — 800 тонн чуйоаш, «Орджоникидзевский» совхозе ихьа эзар тонн чуйоаш; «Родина» совхозе механически мастерской, «Новосельский» совхозе ди эзар квадратни метр теплица, хIаьта пасчка тIаьлка теплица 10 эзар квадратни метр; Грозненски консервни заводе наха чуйе ихьа корпуш трансформаторийн подстанции, Октябрьски консервна заводе трансформаторийн подстанции.

Объединене предприятей болхлоцца чIобаьта 3199 квадратни метр цIенош тIаьзде.

ТОРГОВЛЕ

Розничнийн товарооборотера планн 1975 шера 25 декабре кхоачашъе.

Планал совгIа 500 тонн бахьаьдаьрашн сомн бокка.

ЕднгIачча тиьаьнен навальношнен гIулаьх делга дикагIа а мех бара культура лаьхьа а хилийта, тайп-тайнара бахьаьдаьрашн, сом, кхыйола продукце яьлийта.

Социалистически деккхарашца дийца а дийца тIаийца — Нохч - ГIалгIайчен «Консервийн-плодоовощ» объединенене предприятей болхлой производственно - совхозийн аьтнеш 21 январе.

ПЯТИЛЕТКО БIУБЕННА ГIА БОАХ

1974 ШЕРА СССР ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГIАБОАЛАБАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ИТОГАШ

Советски Союза къахьегамхоша, КПСС XXIV-ча съездеи КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленумен исторически решенеш ваханера кхоачашъ а еш, ййсагIа пятилетка дIаьлаГIча шера, керда толамаш даьхад шерра йоаржаьнча Ерриг-союзийн социалистически яхьен встречни планашца кхоачашъярн даьрда тIа мехка экономика дегIадоаьлделга, Iилме, культура хьалъеча, йоаь СССР ЦСУ доаьма тIа.

ДIаЗко кхоачашъяр хиннай социальнийн программа мероприятеш, халкъ ваханера хьал дIаЗко тоаделга.

1974 шера халкъа боахам дегIабоалабара керттера хьоохамаш уьж ланнеш гойташ да: потребленеген накопленеген дIаЗкийта кхаман доход 1973 шера хиннагчуна нийсйина 105 процент хилар: промышленни продукци — 108 процент, ца даьхьа производства средствашн («А» группа») хьаьлга — 106,3 процентн потреблене предметаш («Б» группа») хьаьлга 107,2 процентта а долаш; юрта боахана продукци — 96,3 процент; керттера фондашн болх бе йоьхьалийтар 104 процент; капитальни вложенеш 107 процент; транспорта дерригача тайнай грузооборот — 106,5 процент; болхлоца гIулаькхерча наьхьн духьах — 102,2 процент, ца даьхьа боахаме гIоЛаьра алане фонд — 107 процент; болхлоштен гIулаькхерча наьхан юкъера лаьрхIаьча доаьла — 104,3 процент; хьаьлгамах колхозхойца дIалуш дар — 105 процент; потреблене общественни фондашца — 106,3 процент; балаьча наьха хIара саГа сих кхоьча реальни доходаш — 104,2 процент, рознични товарооборот — 105,9; бытовой гIулаькхан дара объем — 109,5 процент, наьха чуйе деррига хьалдаьн цIеноца — 99,5 процент, къахьегама оасарле: промышленносте — 106,5 процент, колхозашкен совхозашкен — 96,3 процент, гIишлоц хьаьлча — 105,9 процент, машинаьнъъа транспорте — 103,9 процент; халкъа боахана тIабена пайда ielaш мийсаьлчу маьхьх лаьрхIаьчу) — 110 процент; арахьарча торговле оборот — 121,5 процент.

Къаьмн доход 350 миллиард сом гарга хиннай (фактически мархIаца даьрхIаьчу), хIаьта шера 14 миллиард сом дуьхьа гIа а хиннай. Долче хьаьмн доходах дийр даьхьа дича хьо даьхьа потребленега гIаьхийтаьй, юхедеца даьхьа даьрзийн хьаькхьъа» Нохч-ГIалгIай АССР юстице министра нов. И. А. Албастова яь а хьийола а доькладаш.

Экономика дегIаьоалаяра лаьрда тIа деррагIа кхоачашъеш я КПСС XXIV съезда Директиваш тIа белгалъъ хиннахьъа материальни-техническийн хьахьра хьал тоадара хьаькхьъара мероприятеш, 1971—1974 шераш, дIаьхьа чаккхьъьхьа мероприятеш чотах аьлеш тIа-хийтад 47 миллион сага вешта аьчча хIара шоллагIча болхлочоьнна гIулаькхерча сагаш, 30 миллион совгIа сага тIатехьад пенсеш пособеш, стипендеш, кхыдола ахчаш.

1974 шера промышленни продукци 490 миллиард сомага дIагIортташ хиннай, хIаьта шера 37 миллиард сома дегIа а ешай. Юрта боахана продукци яьккхай 94 миллиард сома совгIа, из юкъера лаьрхIаьча 1971—1973 шерашца хIара шера я яьккхачул 5 процент дуьхьа гIа я. Халкъа боахаме болх бе йоьхьалийтаьй ерриг лаьрхIаьча 98 миллиард сом ца цунна ментеннийнна эр а дIаЗко хьоьх хиннад.

1974 шера мехка продукце лоархIамегIа дола тайпан арахецар, йоаь дIаЗко СССР ЦСУ доаьма тIа, хьагойт уьж ланнеш: электроэнергийн яьккхай 975 миллиард киловатт-сахьат; мехкдаьхьа даьккхаш (цунца газовни конденсат а йолаш) — 459 миллион тонн; газ — 261 миллиард кубический метр; кIор — 684 миллион тонн, чоп даьккхаш — 99,9 миллион тонн, болат — 135 миллион тонн; Iаьржача металлий прокат — 109 миллион тонн, дьшка руда — 225 миллион тонн; минеральн удобренеш (условни единицашца) — 80,3 миллион тонн, 100 процент питательн веществаш лаьрхIаьча — 19,3 миллион тонн; бысоонийн лоарарча химически средствашн (условни единицашца) — 387 эзар тонн; химически хьовсен тахьш — 887 эзар тонн; автопокрышкаш — 47,1 миллион; металл теда станокаш—225 эзар, парца чаьловой программни управленя йола станокаш — 4,4 эзар а йолаш; приборашн, автоматизацийн средствашн, цаьрца эца заьнсин оатхалаш — 3,8 миллиард сом а йолаш; вычислительнийн техника средствашн цаьрца йола заьнсин оатхалаш — 2,2 миллиард сома, материальнийн электровозаш — 358; автомобилашн — 1846 эзар, царца цхьаьна: грузовой яраш — 666 эзар машинн, легковой яраш 1119 эзар, тракторашн — 531 эзар; юртбоахама машинашн — 3465 миллион сома; къахьт — 5 миллион тонн; цемент — 115 миллион тонн.

1974 шера хьалхьа кIаьдаш: бедаьлс даьрашца — 6619 миллион квадратни метр, ткань даьрашца — 724 миллион, ленах даьрашца — 796 миллион, лаьвен — 1412 миллион квадратни метр; шевийн изделеш—18,1 миллиард сома; тIехьанахьа духьаду пазата барзкъийн — 467 миллион; тедлата юта гIаре — 684 миллион пар; дуьх лаьккхад (деррига) — 14,5 миллион тонн, мийта даьхта 1260 эзар тонн; шеннаьа шурий продукци шурийца дIаьнийсйина — 23,1 миллион тонн; генарий даьхта — 3,4 миллион тонн; кондитерски изделеш — 3,3 миллион тонн; сахьтаташ — 50,6 миллион; фарфоро - фаянсийн ихьегIаш — 928 миллион; сортагIа йола ихьегIаш (кизган хрустален йьрам) — 293 миллион сома; рационмечнийнийн радиоаппараташ — 8,8 миллион; телевизорашн — 6,6 миллион; холодильникашн — 5442 эзар; мотоциклашн мотороллерашца — 960 эзар; велосипедашца мотовелосипедашца — 4,8 миллион; мебель — 4 миллиард сома.

1973 шерача нийсйича 60 миллиард кIоьаьт-сахьат духьагIа яьй электроэнергия, духьагIа даьккхад мехкдаьхьа (цунца газовни конденсат а йолаш) — 29,9 миллион тонн; газ — 24,2 миллиард кубический метр; кIор — 16,9 миллион тонн; чоп — 3,9 миллион тонн; болат — 4,7 миллион тонн; минеральн удобренеш (условни единицашца лаьрхIаьца) — 8 миллион тонн; химически хьовсен тахьш — 57,1 эзар тонн; металл-теда станокаш — 129 миллион сома; приборашн, автоматизацийн средствашн, цаьрца заьнсин оатхалаш — 500 миллион сома; автомобилашн — 244 эзар; тракторашн — 31,5 эзар; кIаьдаш — 148 миллион квадратни метр; шевийн изделеш — 600 миллион сома; маша даьта — 21,4 эзар тонн; фарфоро-фаянсийн ихьегIаш — 94 миллион. ДухьагIа арахийца бос бола а кIезига нийсйу а металлаш, мехкдаьхьа химеш мехкдаьта чаккхоаькхьан хьаьоьн продукташ, продукце кхIаьдола тайпан. Лаьттан ченнийнца лоархIаме хIамаш гучайоахийца лаьхьленнад.

Промышленносте балха тIехь, белгалдоаькх СССР ЦСУ тоама тIа, цIьаьдолаш кхоачашбоацаьрш а хиннад. Цхьаьолча предприятена кхоачашъьнийца продукцена реализаци яра, къахьегама оасарле лаьхьара, наьхьлаьттийна, наьхьлаьттийна химеш мехкдаьхьа аппаратура, мехкдаьхьа оаьрхIаьнна, мехкдаьхьа оаьрхIаьнна, мехкдаьхьа оаьрхIаьнна

КОММУНИСТЕХ ДОЛА ДУВНАРАЦ

ДІАККХА ЮСТАРА ЦА ЙОАЛАШ

Гіаргіашта яхаш текхар, іаннаг ціагіа чуттеріаш ахчаг ца ялха чіоагіа бевзаш бергна хулла яраха дуькгаліа хаяккха. Кагіайн бергашта къаьстта сахъеділаг ер яраха. Чіоагіа гіар яйзь лоьхор уж. Царга хьожаш цугар боккхий нах. Хіаьта уж-вашагіа а кхийте. Іоховшар аьхьанахьа. Цер дуцца хіамаш хулар.

Ишта ціхьа городерга дукха нах бахача цхьан ков багіар боккхий хьалхах. Нагтахьа хьетіайна, шиннаг холе діаоттаг шкайнна берзеш ларна а. Цар дувначунга кіезнна а а дийгіг, діайолар из.

Малх хьежачу, бІаьстра хоьзча дийнахьа йан из Гуржемнаха хьалнаьг, масеран, Д. Дувгіар цхьан боккхачо саго дувначунга, «іаьлиеш дыш яхача журнала тіа ше лиьшиг дувцар цо царна. Цхьаьбаргна, цо дуцаьчоа ранна. Іо бовшаш дош хоссар, вожаш чаьхьхьа а па ойлаш багіар.

Уж тайна дмна, дуьхьалара, дыш харгі хьекхмаш деш хьлярах лаьца хьамаьлаш дора Россинская Ревеха Давыдовнас ше яхача коьчча кхаьлаьх. Цкъа ишта сарахьа хьамаьл деш из воаллаш цунна хьаІіера 35—40 шу хулдо ца хьалхасат. Из я ер цу кол яхаш. Балхара чуйоаГіаш хоьсеиаер из. Йоькхачо саго дувцар шийна хьаьеаеча, йохь тіара бос хуьцалуш эгіаьлхьаргі из. Цумуг дуьхьи хьамаьл де хьекхар. Хьо дальах ца тешаш саг а, хьоьса лаДуьгіар лаДа хьалхаьнна хіеранг да воаллаш йаст хьлар из цунга лаДуьгіаЧа воьх кхаьлнаьхта а.

Юха йаст ца хулдо а ягіа, аьлар Ревеха Давыдовнас:

— Аьн, хьо бакъдуьйш хіна а мег. Кхы а юхаьлга хьо из ишта хьамаьл дечаьхьа лаДуьгіа. Іа аьйна хоьр дувцаргіа, аз уьхь журнале тіа ялер дувцаргіа (цо діаьлхьаьр журнал). Іаккха саьхьрдаьне хургіа ваи хьамаьл. Хьогара-м соьга а аьхарна а беркат лела а мег.

Ишта безаме воаллаш діаДолаьлер са цу хьалхасаргіа хьоьшал, яхаш дуьш Россинскане.

Авна К. бантастка гіиннаг. Дечьа дуьхьа маьрс а... Іо дуьхьи, вахарадора цхьаькка безаьн а ца эгаш йьхьа из. Цо, шийна дмно хиннгача тайнарг, хьарана лоьрхьаьн хиннах кнюга хьожнга, театре тіоьнг, кхиметтел, ревиэра лаДуьгіаргіа, моллаГіа аьлс а дмна тьхьхьн кер кодаш книжкн лецнгіа е. Лоаша аьлча, моллаГіе а дмно тьхьаш махкілара, дала ліуьдих дар маьрс хьм цхьаькха а хіама лоархіаме хеташ хиннаьлш цунна. Кхы саг воаллаш цхьаь йьхьа из.

Бакъда, йоах Россинскане, ишта тіа хьамаьл хиннгача тіехьаргіа каст-каста аІеІаргіхьта дийлар тхо Цхьаьа соиа эгіаьхьге, діайолар Анн. Хіаьта а юхайоаГіар. Цхьаь йоаьнцаь сагот цунн хьаьшар из со

ЛЬВОВ. В. И. Ленина цІерагІера производственно-технический объединение инструментальнн завод Дмитрий Михайлович Черинский керте латтача бергаЬо пхг цера заданин кхоаЬ кашлаьЬ. Пятьдесятна чаьхьлаьлехьа кхы а шин цера норма кхоачашъе лаьрХіаг бригадо.

СУРТА ТІА (ландехьара вытеьлг) — социалистическе якье хьалха латтаргіа, КПСС XXIV-ча съезда цІерагІча коммунистически къаьстарна бригада чІемаш: Р. Баронин, Я. Нагребецкий, Д. Черинский, В. Голубничий, В. Шилов, С. Белецкий, смена чаккъашначул тІехьаГІа.

В. ПЕСЛЯКА сурт.
ТАСС фотохроника.

Сихха кІоарглу бурув

Грозненски бурувтохара балхий управление Правобережнаи № 2 йолча инженерно-технологически службе бригадаца къе яхкеГа лоарХіаГіарех я буровой начальник Махмаев Хьусеи керте лаТТа № 120 йолча буровой коллектив. Цу мотТиг дуХьхьашца № 115 йолча скважина бурув тоха а яьккха из 1972 шера март бетта промышленнкашца ДІаелар Тарканов Петр Александровн керте лаТТача коллективо. ШоллаГіа шиГа йоаккхаш, йолча буровой сихаГіа йистенккара хьинар кхо цо деш къаьГа баьлар бурувдеттарашн. Бурувдеттарашн лоа тіеІа ша бо скважинно меЖдаьТта дургхилаьрах. Цу мотТиГчча мелоьн тІоаннашца меЖдаьТтен ранн йий хьажар тоТташ да бурув. Проектнн кІоарглелашкА чаХара хІанг тоХа лелаш лоа йолча бурув 25 метр мара дац. Хьанар кхо ца лела бригада бурувдеттарашца хьаьХьегіарах хІаьлелха кхоачашъьй цар бурув тохара ниварь бетта ялаш.

Лемка болх барна белгалбаьнна ба мастер Середин Александр, бурувдеттарашн Моатаев Висит, Смирнов Эдуард, хьн дукхха баранн а.

Г. ГАБАЕВ,
Грозненски бурув тохара балхий производственни отдела начальник.

МИАСС. Кевда шу хьаГіаькхоачаш Уральски автомобильнн заводе аІашагІеьлла ньлар Сибергіарча меЖдаьТта доккхчарашта хьархьа опаттан тін снегоболотоход. Кастта ун хьалхара машинеаш испытаниеГіа гіоргьеГ. 8 тонн мухь вкъьхьан йола-керда машина гусеничнн шин тележка тіе лаТТ, хіаьта маневренность лиьца а

йолча. Дан бунпаш массеннхьа тіа хьаьнаьх хиннга, сонна гуЧаьдаьлер, цун дег чуьль дьнах йоьхьа йоьнн ешаеГа. Тіемка со Аленко дьаьс дуьхьаг кайраГіа дунна. Іоховшар. Цо-кхо шу дьаьсхьар оьхьа яІінн кьъсаьн. Юхьера а со котьаьлер — Анас дь бетар. Мьарс а яха, дезвл а болшш яхаш а ю хіама.

— Дя сага кхетам чІоагіа хоьхьбеш хіама да. Цу сахьета ділатоссьалер из, саббаргіа хьехам бе беза дмнах тешаРашта, цер фумагіа оаьс а, эгіаьа а ца уьзш, цна кьъмаьдца уж яьхьажберболна хіама а па дуьнцаш, — яхаш дуьш Ревеха Давыдовна. Ше яхача коьрча нака, кьъстта кхаьлаьха дмна дуьхьаьрз хьехам бу цо.

Россинскас атеистически беседаш ю Силлахь-боккхача Дечьен тіемз яьнлиьдий Грозненча госпитале балача наха. Цо ка болх бу, ше ненсе яхача хіна дена. Кховтьхье итт шу совгіе дьаьна йоькха саг я из. Вьхьа ше кхьаьй хье а. Ревеха Давыдовна общественни вахара юстара яьлаш. Парте ветерана ший декдар лерхі низ діаькхочча хіна коммунистически идеьалаш котьхьара тьхьа дог ца яьккхаш хьовсан лоатТабарах. Тхьаь пхийтта шу дьаьнад Россинскан партие чІем болла.

Силлахь-боккха Дьаьен тіом хиналлеьле, ше Бердянске яхаш, цо болх баьб фешаьчен химический тіема (ПВХО) дуьхьаьрзчо хоровской отдела инспектор йолаш, цуьг тіехьаГіа цу отдела начальник йолаш.

Тіом болабенначуьг тіехьаГіа эскъуьнеГіе шолй дезвл Гуриеве Абдьхьача, цна а ПВХО шийла начальник йолаш хуьл Ревеха Давыдовна.

«КазахстанмеТь» трестн ОРС-е болх бен йолча хіна из дукхха дакъа лоацаш хиннал шолй коллективна а города а общественни вахара юкье. Хьалаьнна ОРС-а наьрийн организаци секретарь хиннай из.

Ше діаьхьоьчи нийсачу новкъ гіиргоблаш хьехора по ший цн вьл а — Марка Давыдов. Тіом хьовча хана Дьвмд Ленинградски университета физико-математически факультете дешьаГіар.

Дийй мотк діаьлаьна фашисташ тіабаьккхачу тіем тіа а вахе, дирех майра латвш. Дьаьс бьхьан долаш са діаьлу Дьвьла. Хіаьта Ревеха Давыдовнай воккхаГіонна воГ Грозненски Марк Львович хіина Грозненски мехкдаьТта институте воккхаГіонна преподаватель а йолчу болх бен на. Цо а, шийнас санна, сийл долаш лелаш ше юкье йолча ленинскн партие члена цн.

Советски халхо новкъаГіа эгіаьнеш Котлас йоькхачо а тіемо бохьбйь мехка боахам юхаметтоотгабеча а хьинарг лаьхьа лоацаш хилярах массеск мелаьла еннай Ревеха Давыдовнайга.

Ю. ЮСУПОВ.

СУРТА ТІА: кийчьнь снего-болотоходан завода цеха.

Б. КЛИПИНИЦЕРА сурт.
ТАСС фотохроника.

КОЛЛЕКТИВИ КУЛГАЛХОЙН

«ЦАР ШОАЙ ДОШ КХОАЧАШДЕРГДА»

Діадахача шера декабрь бетта хиннача КПСС-ЦК Пленуме новкъоста Л. И. Брежнев белгалдаьккхачу пласнан заданеш кхоачашъяран тІехХоачашъяран йолд торонаш болх дикагІа барах, производствена, коллективаьна кулгаш дикагІа дерзш латташ хиннг.

Цунца дувзаденна дувца лов В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьТта чаккдоахача завода шоллагІча цехх № 21-і «А» кулгалдаран Іоаьхьча опытах.

Установка начальник Шеин Владимир Анисимович 1947 шера завода балха. Шин шера болх а баь Советски Эскаре ГІулаьх де вахар.

1955 шера эгіара ХьалХа ший кхъьеГама вахар ДІадоладаьча заводе юха а балха шера Владимир Анисимович.

Химиче - технологически техникун яьккха йола специалист № 2 йолча цеха - сменин инженераьла хьоьжаьр. Дукха ха ялалелх № 9—10 йолча установка начальникалла хьожаьу из. Керда начальник технологиГа беча балхата хьожаш хуьл, коллективе дийца а дийне цІьнна сопам бу цер моллаГіа дешна. Коллективна ишшта кулгалдар пайдаенГіа долга гучадаьлар: дукха ха ялалехьа дикагІарех лоарХіаш хилар установка коллективе.

Массеск шу да В. А. Шеина № 21—і «А» установка коллективнна кулгалду.

Болхлой кадрай проблема йолаш ша установке; тІехьаьрга нтт цера цхьа технолог балхара ДІаьвийнна, пенсе бахарш да лаьрхіаче.

Кхьхьаьца уьзш установка болх бе діаволадуьш хіара установка ший схемагІа болх бен хиларца ковеенна йола халонаш кийсьелар Владимир Анисимовича.

Балха опыт йолча технологашка, ухьхьа 15—20 шера болх

бьь болча боккхачІа операторашка П. Н. Алексеева, И. А. Власонга на хоьш дар діахоьтташ, шийна хоьш дар кхьйла на хьоьш хиларг керда начальник.

Ишшта болхлошца діайийна халарца, балхах хьеташ а производствена хьаьшташ кхоачашъ дарг ший ина ца кхобеш а хиларца коллективе сийдьалар В. А. Шеина.

Болхлой шоай кулгалхочунца барт тоиш хиларах керда. Іолмаеш даха ДІаштІеьлдоьлар.

Установка арахеца бенин кхоачашъилнна дукха ранцар. Бьлха опыт йола технологаш хьатуа а баь царна дагавала лиьрхіар В. А. Шеина.

Цер дийцачоь эгіара пайдаенГіа, лоарХіаМеІа дар ларде а лаьца арахецна продукце дикка лаьхьара йола рекомендаци дийгіир.

Кхьйолча установкаца ремонт ева хана царна йоаГіа бедал чаккъаккха езаш хуьл № 21—і «А» йола установка. Цунца дувзаденна чуйца еаш хуьл балха схема, оборудовани. Болх геттара а дукха хуьл. Цхьаьн начальника ВІаштІехьдоргіоалан хиналг доллачу ІІіаманна тІаьхьожам — лоаттабе. Укхаьа а коллективо новкъостал ду Владимир Анисимович: «Іара технологе из бехкхаме йола участок діадуьу. Ишшта болх діа-хьа бекъаьрг балхаш чехкаГіа кхоачашдаЙ.

Дукха дика рационализаторашца ба установка тІа. Царех ва воккхаГіонна оператор Алексеев Петр Николаевич. Цо кийнйьча ешаеи рационализаторе цхьа ашарат балхаГіа мукъа а йоаккхаш дукха йІоьхьаьна энергиа-кхоайтар.

Дукха ха-кхоачашъ установка коллективо шоай профессионалаш ешаеГіа. Цу деххарех цаі шера лиаьн хаиаьл хьаьлла 25 декабре кхоачашъергхилгіу да.

В. ЕВДОКИМОВ.

ІАЛАМА ХОЗНЕ ЛОРАЯРА

Хьуна, кхийола баьвоьгіаш, діаеГіа таьнаш — уж ший унахьійно лорав хьаст да. ІаламеГіа, ваханара вий безам лаьхбу цар. Уж лоренра заво, ноДателство оттаьлаьх. Бокъо йоацаш шу, діаеГіа гаьнаш, йІотаргаш тийдачоь, е толлаьнна цун балхаьнга хьежжа материальн, административн, уголовн бекк (бу Хіаьте цу кхьаьнеш моллаГіна бахьаьне цун бекк баьс а дан ве ЧунгаГіа хьадоькъиьс. Из да зе гаьнаш діайолГіарга, царна дечь ГІулахьаьга, уж хьалхьеаргіа діадолар.

Боьхьо воаьшш-ьу тедарах е толлаьрах предприятеннца, учрежденешка, организацешка ГІулаьхе болча нахагаьр 50 сом ГІоод доккхх, хіаьта из зе ЛьчЧа гражданнаьнкарга — 10 сом.

Долаш долча законоДательстве къаьстта теркам тІаьбохйІ городлашка аІіга гаьнаш лорарга. Городашца ягіа гаьнаш дикагІа тоаьн хилийтарах РСФСР Министрий Совета болча социм-тІа белгалдьаькхад улийшкарга а, ишшта квартаьлнна чухьара а гаьнаш къаьстта лоарг еаш. ГІулаьх де дезвл хьаьр.

Новьъостий судах йолча воложеента хьежжа гаьнаш а кхийола діаеГіа хіамаш а толхарах, хіаьта ишшта хьожаш саг воаьшш паркашна, улицашка дежача хьийбйна дечь ве ГІоьнах бода материаьлаш кий новкъостий суде. Цу суда ший я бокъо йоацаш гаьнаш йоьхьаьна е тийдачу саг 10 сомга кхечилца ГІоо тоха, цо метта керда гаьнаш діаьшІгІийта. Толхаьнь клумба тоаьйта, ишшта хьхьаьрашн дайта.

Ишшта ГІелачу хьайбйна, кхийола, къаьстта гаьнаш, совхозий, хьмдолла пачхьалхьенн, общественни болхлий кешшта, діаеГіна гаьнашта, сомаьта, комарашта, хьичарна дан ве уж дочу дешка дикка дикка хьмдаьнийта дечьа, цу, сонна, ГІулаьхьаьрга, ГІулаьхьаьрга, посьелга, города Совета хіара устаГіанна, гаььаьна, хьаьхьаьна, Іаьсинта ГІоо 2,5 сом, бежаьна, говра ГІоо 5 сом доаьдо ГІоо доккх. Нагалла сонна ишшта дола зе ший хьайбйьйна шоьлаГіа дайтаьна, тІаьнхьа поьлга ГІоо доккх дикгара. Боьрдаьн е ГІулаьхьаьрга хіаьчча тІемацца діадийнар доа а деш хьаьй тІа ГІоолла, чаьхьаьлна, 5 сом ГІоо доккх, хіаьта автомобиля, трактора, хьийбйна, хьаьчча машина тІера — 10 сом.

Городашца, яьх бахача кхьчаьмоттигашка, ньхьа ваьстоьна, кхьчаьлхьа ютІа-гаьнаш толхаьнь сар РСФСР уголовни кодекса ваьгіаьн йолча статьаГіа ГІулаьхьаьрга бехкхаме оз.

А. БОДРОВ,
Нохч-ГІаьгіай АССР прокуратурин хьаьгіаьрг надзорн отдела начальник.

СОВЕТИЙ ДЕПУТАТАШ

НАХА БАРКАЛ ОАЛ ЦУННА

Керда шу хьаьхулаш «Гехинский» совхоза директора Алханов Ваха Бауднович ше волча вийхар сесала лелаеча ленин ченнной Гехинаьн юртА Совета депутат Мусраев Вахе.

— Ладуьгіаьл, депутат, ньхьйона цнфрийн хьона йоьзийта безам бар са.

Звеньевой кІиранна бІаргхьежар директора. Сай звенох, сий лаьттах дола ІІама довза ма довзий сона, хіа фу керда хіама ьла воалл ер сога, воахар цун дег. Цхьаьбакъда директоро массеск нийра йоалийна, техникаша ва чаккхьаьккхаш юртбохзма лаьдарен юрхьогіа хьалаьнна тоьлуш доагіа. Пекьаьосъчара хьалйоаллаш а сонхоз, ДІадаГіаьча шера наччальХьеннга дежжад 2250 тонн йІаг ваьн 1860 тонн йолча. Шозза тІечхьоГчашшлй дикагІча сортагІа дола генераш ДІаьлаьнна алаш. ДІаьхьаьн амбарашка чуьсседа 1426 тонн фуьзаьлнна тьхьаьлнн (ялан 1350 тонн). Во хьуьжьаьнзар шекара сеьвла а. Воахамо пачхьалхьенна ДІаьенна? 1100 тонн сонГІа — керда сонГІа, планаьл дикка дуьхьаГіа. Іодвуташ аьй хьайбйьйн лелаьрий толамаш а.

— Беркал хіаьла, депутаташ-та, — хоьстаьвар директоро, — дика кхьийнйаьл, хьаьлле лелайир социалистически яьхьа.

Звеньевойна Мусраев Вахьйна дагаьйкир ший новкъостий - депутаташ. Шозаьрда ньхькам а гойташ къаьстаьнш Бугу, Хаджимурадов Іийса, Сатуева Бексолта, Оздиев Баудин, Іалиев Жумаьдий, ший ший ньхьаьрий лелаьрий бригадир Хачуьраев Шудин, тхьаьнна кхеьдо Байсаева Аьпату, дошка Юсупова Асиа, хьмдоьрзаш. Цар мискане а дег чуьра кхьоьбаьлла тІа а нІІаД, боккхача безамца Іома а ду КПСС Центральн комитето партийна, советаьн хьалхьа дь Кхайкарадо, «Гехинский кийча ба алат, даьттанДурен-хьайбашкарен йоаьна хьмдола продукташ дукхагІа ахьарна-пырхьа Бурнносовский социалистически яьхьа шоьшкара доаттІаьн-доза дакъа лаца.

Хіама социалистически яьхьа лелаьр лелаьо депутаташ.

Іа ладе а, кулгаш вашкаьдехьа Іеш баьд механизаторашн.

Уьх деношка ший сеслаьнна Мубарийна — ер шекла ер ладаг я — тіаьнна кхаьнна а удобреннах тоссаш ва, Мусраев Вахе.

— Кает-каста хьаьлле деа ладьаТтг, — йоах Мубарийна. Цо хьувьхьам лаьхбу.

Совхоза голамашта юкье хулиш да Мусраев Вахий шекаскос, лоаьа дакка. Чаьхьдийтаьна, нйслаГіа пятилетка дийгіаГіча шера 410 гектара ТІа шекара сеелла кхеІІор цо. Ілаьнгіа 210 центнер йолча, ІІара гектара, ІІара чуйаьнер йолча центнер. Хіаьта звено чІемашца Эльмурзаева Курсаре, Гайбрекова Рукьета, Хаджимурадов Аьхмадан, Самбиева Сайдаьна, Ташуьхаджиева Малиьхе, Исрагілова Сеннята шийн доаьлаьна хіара гектара ІІара чуйаьнар 400 центнер совгІа шекара сеьсклаьнна.

Къаьстта хьаьнаье къаьхийтар звеньевойс депутата Мусраев Вахас. Шийгара ньхькам а гойташ ньхьа ньхьаьрийбохтар — цо ньхьаьрийна лаьтта социалистически декларации кхоачашдара.

20 шу да Вахас трактора тІа болх бу. Из хьинна Казахстана юрий даьла лаьтташ ларадаьрзеда дечьа дакъа лоацаш. Дьаьхено бокъха мах баьб цун къаьхьгаьна. Ша шу хьалха цунна еннай Къаьхьгаьна Цечка Байрахха орден.

Дукха ха йоацаш Мусраев Вахийна со ВІаштІехийттар, трактора тІехьа тележка а йийгіа кхаьнна удобреннн из ІІаоаьн ваьллаш. Хьалхарча дийнахьа ТІоо диллаьдар. ПІадаьхьаьр звеньевой, лаьттанца тІуьнаш хуьрш, йоахар цо. Соьхарчуьл дукхагІа чуьн ешаеи а шекара сеьвла.

— Цкъаза уйла ю аз, — йоахар Мусраевна, — ер ергіачча торонех бизна пайда эцаш болч мукъаГіа бойтеІ аз, Совета со хоьрхьча нахка тешам бакъбойхьогІ-аз, аьлс?

Ше дахьача сайна дика хет депутата новкъостаца толамаш дахьча я. Ишшта пийрийн а ненз из. Цунца ІІІаьхьа и дагара ялаш кхичарна шийгара хьокхан гойташ хьахьеГа дика дакъа лаьдарен юрхьогіа хьалаьнна шоай ший дахькка нах. Пачхьалхьенно діа малехьара йолча чаьшшу цар харжарйоаг ньхьаьш, дика кхетаду, ньхьаьш — ньхьар делга, хьехам лулга а доаьлаш, ньхьа шоай хьаьшъаш хиналр.

Шийн харжарйоаг ньхьаьш, ойлаш мехкадаьр, ньхьаьрийна яьшка чу дечьаьн Мусраев Вахас. Хьалдаьна хьоьхьашшу из уж. Массаьнна чоьнгара хьоьсаТаду эгіара хьалха хьоьчаьнце дозарадаьр. Ишшта, ньхьаьш, харжарйоша нахаса делар Мусраевна юртара кеттера улица асфальт биллее тоаьн, аьнаьл. Дог-ІІІа дийлачча хьаьІ-іо ваха ший йоаьцаш чІоагіа хотта хуьл цкъа, хьаьстта хьалг дар шкоьг ухаьча бераштта. Юртхой дехар ньхьаьнцар, асфальт биллеа тоайнр, кеттера улица.

Мусраев Вахе волча кастканта хьаьшца ГІулелх дахьашнах ух. дехар деш, ньхьаьн эцаш, е, хьаьа минутш йоаьнна хьаьа.

Цкъа из волча вера воахьасат.

— Новьъостаа де сона, вой, пенсе ГІулаьх ВІаштІеІІа ший доаьлаш йсл со, — йоахар цо.— БІаргьчы шу дьаьнад тайп-тай парца моттигашка, къаьсташ дІа-ньхьа аьхьхьаьш со лела. Цхьаьа ньйса ца йоаьрах харжарйоаг ньхьаьш, са шІн паспорта ГІа. Из діа-ях со хьестаьвар.

Депутат оаргіаГіьаьлер цу ГІулаьхьа. Воьхьорш техкар ховсиргіаш. Дагаьлаьнна юрестатіца. Зехьн ха йоаьаьй воккхача саго тайп-тайнарга учредешенна учкш. Пемен доаьлеш ГІулаьхьа ньхьаьнна ха-лелхьа хьа я ньхьаьдий из цунна.

Ікхы цхьаьькка масал а доаьлдергда ваьй. Депутата Мусраевна ньхьаьстта ньхьаьнна дезвл. Болча совхоза механизатора ціепош хьаьде. Тахиннхьона яьхьаьш из ГІулаьх чІеІІаьхьгаьр. Ньхьаьнна ньхьаьнна ньхьаьнна. Вахе тІехьара вьлаьнзар цаьна гіиннІол материаьлаш хьаьхьаьца. Цуа тІехьаГіа депутатца ВІаштІехийтар директор.

— ІІІогіа ГІалаьха ва вай Рашид, болх а массаьрел дикаГіа бу, — йоахар ао.

— Нийха дог хьаьстача болх а оьсаьрзеш ньхьаьнна ньхьаьнна а дикаГіа хурда, — жоп делар Мусраевна.

Каст-каста ший харжарйоаг ва ВІаштІехеГ Вахе. Перда хьамаьлаш даро, цар хьаьтташ довзаро кхы а ЧоагІаГіа оаргіаГіоьаьлер из юрта дикаГіа де, хьинарГіа кхаьхьга.

Ший дехкар лоаьрг по ньй мехкарен доаьзо дезвл керда хіаьмаш доаьийтаьн харжарйоаг ньхьаьнна ньхьаьнна а. Бакъдар ньхьа, нахх гаьвеш а деш, радиога а, ДІаьуцГІ, телевизорга а хьоьж уж. ІІІхьаьбакъда дег чу дужаш депутата ечча кхьаьлаьта бокхкача безамца ладуьгіаГіа. Іаьхьа сона ньхьаьна а ньхьаьна а ньхьаьна а

ПЯТИЛЕТКО БІУБЕННА ГІА БОАХ

(Ингеловлар. Дояваур 1-ча оагіо тіа).

ялат чунца комбайнаш арахеаеш, хыр ешгічьеіта, ямаллоіна, картон, ніада цхьаллоа тай, паш, тіера а чура а пазата барнаьаш, юта гіиро ужчаьнна лаьрхіа йоіна чхьаьрт продукци, стральин машинаш, продукци пхьаллоа тайнаш а арахеілара; массанаьха Ілаландаш хьаьна ассортименгіа а хіаьна мейоаргіара дика а продукци аовтеіцара. Дуккхача предприятеша хіана а бінза пайда эцеч производство діаоо лелгіайоьлара резервааш, производственни мощностеш, балта хаьах, бедалах, пайда эцара даькье а да хьоачамбоьарашш. Цхьайолча керда хьалъяьна объединацца мала аеа продукци хьаьда, цунах Ілаолайо кіезиндара, хьаьхьегама оьсарле лаьхьара проектни хьоьхамаш кіорлеррзелгіа. Іилманен техникин карагіадаьнарашш балта юкъе доаларара цхьайоца заденеш бінза хьоачаьнашш.

1974 шера юрта боахама кхьаьгамкоцца халаре Іалама хьалоца 195,6 миллион тонн алат даьккхад. Боамбе-сиреен кхы дуккхача культуранца дика хьувьхьам чубенаб. Дуккхагіа даьккхад дуьх, шурф, фуаш, тха.

Чаккхьаьнача шера даьккха алат хьалха Ілаадахча шерашка хиннанчу дуккагіа дар, бакьда 1973, ялат дика хьайкьаьна шерарчуа кіезиггіа дар. Ялата керттера чуйгіа кіа 83,8 миллион тонн даьккад, хьажжіан — 12,1 миллион тонн. Рекордни хьуьчьам чубенаб дуга а — 1,9 миллион тонн. Паччахьалхен ресурсашца кхаьчад 73 миллион тоннад совгіа ялат, из пятилетка хьалхара кхаьн шерах хіара шера юкъера лаьрхіачу кхаьчачуьнгіа дуккагіа да. Ялат доккхача доккха даькьа лаьцар Поволькье, Кьилбаседа Кавказа, РСФСР Центра, Украински ССР кхаьгаргахоца. Дика хьуьжьадир ялат Белорусски ССР-е, Прибалтийски республикашца а.

1973 шераца тоаьаг 7,3 беш 1974 шера сообаьккхар боамбе кхеберашца. Паччахьалхенга 8,4 миллион тонн боамбе-дарец хьаьнаб, из даьй мехеб боамбе лелабеча эстара боккхагіа бола толам ба. Уз бекхи ССР боахамаша паччахьалхенга бехкаб 5,3 миллион тонн, цхьа миллион тонн совгіа бехкаб Туркменски ССР, Дика хьуьжьабир боамбе Таджикски, Азербайджански, Казахски ССР-ашка.

1975 шера юртбоахама культурашца дикагіа а хьаьхьарчаьнна а дуккагіа яхара а тіаберзабіаь бола бен ба, Уьх шера лаьрхіа гурахца Іайайна ялата культурашца 33,7 миллион гектар а, Іайайна ахьаьд 116,2 гектар — 1973 шера хинначуа 11 миллион гектар дуккагіа.

1975 шера бІаьстен балхашца кіеІо е йолаьгіа колхозашца совхозашца. Боахамаш бІаьстен дІае еана культурад фуда Іалаландаь, хІаьта дуккагіа долча боахамаша ду дІадиьча конкурсаца а хьоачаьнна. Дуккхача кхаьжа чудуйиташ хиі дааладг; шерра даьржад юртбоахама техника тоаьра балдан; совхозчуьнца дикагіа кхаьжа оьхай удобренеш.

Хьайбашин оалхазаранни дуккагіа хиннйтелгіа а цар продуктивность лаьхььера а Іаьнаьаьаь.

1974 шера дуьх даькхара боарам 1973 шера хиннинчуа 7,3 процент лаьхбеннаб, шура — 4 процент, фуаш — 7 процент, тха — 6,4 процент. Цхьан Іаттагара йоаькха шура юкъера лаьрхіаца ду юкъагіа 2 процент тІаьхийтаьгіа, яхьаьна котамашца фуаш делта — 3 процент.

Цунца цхьана, йоаь СССР ЦСУ хоама тіа, цхьайолча колхозашца, совхозашца хьайбашин дуккагіа хиннйтаьгіа цар продуктивность лаьхььера эсала хиннад, доаькар кійдаьра планаш кхоачаьнашш, хІаьна а дуьхьа хьаьстенна ахчен Іаьдоькийт; кхоачаьбоьлаш яь фермашкарча балхашца яь ком. плексни механизаьшн.

Ерриргча категорех долча боахамашкара паччахьалхенен хьайбаьл, проекташ эцьлгіа а ийтта хиннад: хьайбашин оалхазаранни дийна доаьшш — 16,2 миллион тонн, дуьх лаьрхіаца — 10,6 миллион тонн, шура — 55,8 миллион тонн; фуаш — 30,9 миллиард. Хьайбашин оалхазаранни, шура, фуаш кійчьаьрна хьалхьоахама пхеа ерриргча; совхоз а республикаца тІехІхоачаьшш.

Колхозий валовни доход 24 миллиард сом гаргіта хиннай, из 1973 шера боаьрзе а; бинна да юкъера лаьрхіаца 1971—1973 шерашка хиннинчуа 5 процент лаьхьгіа я. Совхозашца бІаьрчча лаьрхіаца шу чаккхьаьхьад лайда бола.

1974 шу чаккхьоалаш йизза боахама расчет лелаеча хьалдашка болх бен хиннай мех. карча ерриргча совхозех 40 процент.

Кхоачашлаш хиннад юрта боахама материально-техникин база діаоо кійчьаьлгіа.

Паччахьалхенен колхозашца юрта боахам дегІаоолабаьрга балхий ерриргача комплексера Іаьхьийтта хапитальни вложеннаш 28,4 миллиард сом хиннай, 1973 шераца пийсдичча паччахьалхенен колхозийн вложеннай 9 процент лаьхьеннай.

Юрта боахамга хьаьчьаьгіа 63,9 миллион тонн минеральни удобренеш, е 1973 шера хиннйчуа 5,4 миллион тонн дуккагіа, 2 миллион тонн совгіа доаькъарий фосфаташца, е 528 эзар тонн дуккагіа. Юрта боахама техника лаьрхіаменгіа доаькъа тайнаш, минеральни удобренеш, доаькъара фосфаташ діаькхийтара план кхоачаьтьлай. Кхоачаш да еан йисай ялат чунца комбайнашца, калий ни удобренеш діаькхийтара план.

2,3 миллион гектара тіа зву юха метта оттаьра балхаш чаккхьалаш.

Транспорта дерригача тайай грузооборот 4,9 триллион тонно-километр хиннай, цул хьалхара шера хиннйчуа 6,5 процент дуккагіа а хиннай. Машиннокъа, фуда тіа, эх тіа пІолла, автотранспортаца мухьаш діа-юха кхаьхьара план, авиаперевозкай а федарча транспортаца пассажираш діаюха кхуьаьрен ерриргча плян хьал хьалхь кхоачаьнашш. Пассажирооборот 700 миллиарда пассажиро-километр хиннай, хІаьта 6,5 процент лаьх е енна й.

Бувавка предприятеша (почта, телеграфа, телефона, радио) бувавка продукце ерриргча шера плян кхоачаьнашш: 1973 шераца пийсдичча продукце боаьрзе а процент дуккагіа хиннйтаьгіа. Ялата предприятеша ерриргча ССР-е, Прибалтийски республикашца а.

1973 шераца шера, боаьрзе діаоо СССР ЦСУ хоама тіа, болх бе болаьлгіайтта 350 гаргіа керда доккхий паччахьалхенен промышленен предприятеш. Хіаьта ийтта болх бен болча предприятеша дуккха керда цехаш производствоьш.

Юрта боахамга паччахьалхенен колхозийн хотах хьал а яьлен бехкийтаьлгіайтта 4,3 миллион бежанна 3,7 миллион хьа кхийнен, 5,6 миллион женен лаьрхіа хьаьйй помещеннаш, 23 миллион хоатІаьрча оалхазаранна лаьрхіа помещеннаш. Болх бе болаьлгіайтта 1,1 миллион хьакка чу а оттаьй кхаьа бІаьстен болча доккхий паччахьалхенен хьайбаьл комплексеш. Эксплуатаце діаденнад цхьа миллион совгіа гектар керда зий дехка лаьттан. РСФСР Іаьрка совнуча лаьттай зоне 320 эзар гектар мелиорированни лаьттан кійчьаьл.

Финансированце ерриргача точечний чотах хьалха боаьрзе діаькхийтта ерриргча капитальни вложеннай 105,7 миллиарда сом я. 1973 шераца пийсйича ерриргча капитальни вложеннай 7 — процент лаьхьеннай. ГІишлоен хьаьчьаьра хьаьстенна оьсарле 5,9 процент лаьхьеннай.

Подрядни балхий боарам хьалдаьрча шера хиннйчуна пийсйича 6 процент лаьхбеннаб: подрядни балхий плян 99 процент хьоачаьнашш. Колхозашца юкъера Гіишлоен ерриргача хьаьстенна ахчен Іаьдоькийт; хьоачаьбоьлаш яь ферма шаькарча балхашца яь комплексни механизаьшн.

Ерриргча категорех долча боахамашкара паччахьалхенен хьайбаьл проекташ эцьлгіа а ийтта хиннад: хьайбашин оалхазаранни дийна доаьшш — 16,2 миллион тонн, дуьх лаьрхіаца — 10,6 миллион тонн, шура — 55,8 миллион тонн; фуаш — 30,9 миллиард. Хьайбашин оалхазаранни, шура, фуаш кійчьаьрна хьалхьоахама пхеа ерриргача; совхоз а республикаца тІехІхоачаьшш.

Колхозий валовни доход 24 миллиард сом гаргіта хиннай, из 1973 шера боаьрзе а; бинна да юкъера лаьрхіаца 1971—1973 шерашка хиннйчуа 5 процент лаьхьгіа я. Совхозашца бІаьрчча лаьрхіаца шу чаккхьаьхьад лайда бола.

1974 шу чаккхьоалаш йизза боахама расчет лелаеча хьалдашка болх бен хиннай мех. карча ерриргча совхозех 40 процент.

Кхоачашлаш хиннад юрта боахама материально-техникин база діаоо кійчьаьлгіа.

Паччахьалхенен колхозашца юрта боахам дегІаоолабаьрга балхий ерриргача комплексера Іаьхьийтта хапитальни вложеннаш 28,4 миллиард сом хиннай, 1973 шераца пийсйича паччахьалхенен колхозийн вложеннай 9 процент лаьхьеннай.

Юрта боахамга хьаьчьаьгіа 63,9 миллион тонн минеральни удобренеш, е 1973 шера хиннйчуа 5,4 миллион тонн дуккагіа, 2 миллион тонн совгіа доаькъарий фосфаташца, е 528 эзар тонн дуккагіа. Юрта боахама техника лаьрхіаменгіа доаькъа тайнаш, минеральни удобренеш, доаькъара фосфаташ діаькхийтара план кхоачаьтьлай. Кхоачаш да еан йисай ялат чунца комбайнашца, калий ни удобренеш діаькхийтара план.

2,3 миллион гектара тіа зву юха метта оттаьра балхаш чаккхьалаш.

Транспорта дерригача тайай грузооборот 4,9 триллион тонно-километр хиннай, цул хьалхара шера хиннйчуа 6,5 процент дуккагіа а хиннай. Машиннокъа, фуда тіа, эх тіа пІолла, автотранспортаца мухьаш діа-юха кхаьхьара план, авиаперевозкай а федарча транспортаца пассажираш діаюха кхуьаьрен ерриргча плян хьал хьалхь кхоачаьнашш. Пассажирооборот 700 миллиарда пассажиро-километр хиннай, хІаьта 6,5 процент лаьх е енна й.

Бувавка предприятеша (почта, телеграфа, телефона, радио) бувавка продукце ерриргча шера плян кхоачаьнашш: 1973 шераца пийсйича продукце боаьрзе а процент дуккагіа хиннйтаьгіа. Ялата предприятеша ерриргча ССР-е, Прибалтийски республикашца а.

Чаккхьаьнача

КОТАЛОННА ХЕТАЯЬ

Челюскинний пІерагІча кн. нотеатро ІайолаІьй советска халъ немецко - фашистски Германел котлаьна 30 шу дизара хетаяь «Цар Дадьке бахьан тІем баьб яха кинофестивала.

Из чаьхбоькхаш эрателаьшта гурдго вай советска лаьха деналах, майралах дуьнаш долу «Эькхийта жожагІатте», «Земля довостребования», «Со — Шаповалов», «Красные маки Иссык-Куля», ишта кхиллоьнна художественни документальни фильмаш.

30 январе кхачалца хургьа кинофестиваль.

Я. РОЗИНА.

«Бригадир» яха документальни фильм

Дукха ха йоаьшшан арадаьлнад Къаьбаседа . ХІирий АССР телевиденеи Грозненски телевиденеи цкъана даьккха Н. Злобина боламех болх беш болча Социалистически Къаьхьгаьна Турпалаьх, Нохч-ГІалгІай АССР Лаьхьаьрча Совета депутатах, гІиллошъеча комплексни бригадаьн керте латтина Хаджиев Шамсудинан цоьа документальни фильм.

«Цар ГІа» болх . Баьча группа (сценарие автор Я. Вайхекьбаьрг, режиссер С. Мамилов, оператор Н. Куан, звукорежиссер Д. Беспалов) дика кхоллаьнна толам баьккха кавнийнад. Из паччахьалхенашта керте латтарехь кулгаш хаьдайтара.

М. Соарели ваьнна Москве вешаьн хина Советска Союзо цІаьхьа а баьхьдар Лиссабона антиколониалистски курс - пе хьинарг хьаьлхалаш гиьнна. Из курс по цІаьхьа йийлий юьхьаьнца дена. Советски Союзан Португаленеи юкъе дипломатически гІулаьхьан тоссалаьр, колониалаьш цІеначь ІаьнІаьхьара тІехьа дола мехкашн хьалъаьшн даьмн хьаллоаьшн бола советски политика логически дІаьхо яьхьар лоарХІаьш шийх хьегІалаьр дуьнен хьалъаьшта юкъерча общественности. Португале кхІуьча мехкашарча гІулаьхьий министра М. Соареле ше Москве волаш ваьлаьр «Іо (Советски Союза Д. А) Португаленеа дипломатически гІулаьхьан оттадар тхох боьхьа тІаьнан ТІаьнаьнна.

Колониализм цІенъкъ дІаьккхара хьинарг кІоьвсан доаттабеш болча Советски Союзо дІаьхьала юьн деколонизаци а дьина Португале оттаьлъ программа. Лиссабоно Гвинеи-Бисау ваьнна Республикаьнна кортамуьхьале ялаьрна Португале доаьл деш болчу Мозамбике, Анголен кхІуьча воттиттаьнен баьга лаьх шоай паччахьалкхе йоаьшшан хортаьмуьхь болаьнгІа дІа-ьхьа лелаьдеч гІулаьхьаьнца юкъе эттаьне безамца, уж гІулаьхьаьн дІаьхо йоаьнна хина бечаьнгІа дика перспективаш хьа а еаьа по.

Д. АРДАМАТСКИЙ,
АПН комментатор.

МИРС ЯХАЧА ЗАЛИВЕ ГІОЛЛА «ТІАГУЛЛУЛГА» ДІАДАЬККХАДИЙ?

Китаера экономически хьІІ хьІІа хиларо, ваьлар тІедаьлаьрга дахь дог да хиларо, Іаьлаьл тІехкеро Гонконге, Китан территоре тІаьрча англійски колоние, Бейдда дІаьлаьнца ца йоаьнна хьоначу КНР эзаран гражданаш. 1971 шера 13500 китайски иммигрант ваьнан чкъаьа, хІьІа та 1973 шера — 74 эзар. Царех 18 эзар совгІа баргаш кхайдаьлгІа баьхкаб, цхьаьхьа виза а документаш а доацаш. Байда ваьхьаьрцаш лелкъ, белгІалаьнна, продовольстве ваьлла па тоъшш балха ди сов дІаьхен хиларе.

КхайлаьгІа бахьча иммигрантаьшта юкъе ІаьнІа баьг ехьтабе» низаьгІа юрта бахийтъ хиннираьр. Гонконге хьаьчкъа китайски студентаьша малхбузаьрхьо журналистаьшта дайпад, пурашкина хІун чудолхьан хинча, массеьх шера хурсхьан кхаба е топпар чубоалла. Лезтуьхьарш ІаьхкаьІьа дезиш дар тхо, кхиш.

Цхьан юкъъьлда англійски ІаьхьаІо бабьа деркал а бесбайар КНР-ера Гонконге уьа иммигранташ, дерсГІа балха низ а ма бий ер ваьна хеташ ваьлаьгІа а. ЦхьабаьгІа экономика мелленваьн, продовольствин чуйе моттигаьнн па тоъаьчна, хІьаьта ишшта баьха нах сов дукха ІаьІаьнна хьалъаьнца далийна баьшнаб байдда баьжжаьраш.

Декабре кІезиг-дукха лаьгІаьнешай Гонконгера китайски эмиграци. Цхьабаьнца из КНР хьІІаьра политически хьаьл. Хьуьдаьлаьрга дуьзаьдина ваьлла а даш. ЧоаГІаьнна байдда Гонконге уьа нах кІезигберг-болаьш тІаьхьожа чІоаГІе ваьна на КНР Іаьдаьлаьш доаг лемна боьла англо-китайски соглашени. Китан шийна декхар тІаийнан, белгІалаьнна ваьна, хьайлийгІа байдда діаьчуьхаш бома нах кІезигберг-болаьш гІулаьхьан чаьхдаьхь аьина. Лаьберинаб доаьвон тІаьра тІехьожан. Цхьаьна оагІоргьахьара, хІаьлаьн а Китае ІаьхьаІо чулехьа болабаьб англійски ІаьдаьлІий Гонконге битаьн ваьнан боацаьрш.

Цхьабаьнца низаьгІа совнадбуьтурбаьш хьайлийгІа КНР-ера Гонконге дІаьчуьхьарш. Бахьанаш дІаьдаьхьча мара доразвала йийш мичаьл тІехьаГІа тІадоаГІаьрдолча воаьх.

Е. ЕГОРОВ.
(АПН).

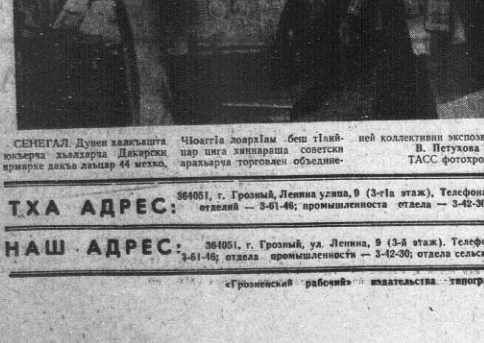

СЕНЕГАЛ. Дунен хьалхьаьшта юкъерча хьалхарча Дакаркан ярмарке дакъа ваьлар 44 метиг. ЧоаГІа лоарХІаьн беш тІийцар шиг хинираьнца советски ваьлаьрча торговаьлен объединенийн коллективаьн экспозиц.

В. Петухова сурт.
ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

СОВЕТСКИ СОЮЗИ ПОРТУГАЛЕ КЕРДА НИКЪИ

Поргугали политически кердаьлаьнначу тІекъаГІаьра советско - португальски дІа-хьа лелаьдеч гІулаьхьий истори лоацца даьле а гІа-ІІа «Іоаьрг»шу, тоаьлуш хьадоагІа, хІьІа ах шу хьалха шин паччахьалхенашна юкъе дипломатически бувзамаш эттаьчу тІехьаГІа. Цу дегІаьхулаьра темпаш дІаьн дасамъюьлаьш хьайоаГІа.

Кхетаье ХІаье дацар, кердаьца пацьХа тІа мел ІаьхьхІий хаьлоаьш, цаьца цхьана фашистски режимаш бІаьс экономически яьшш а йолаьш Португалена дуьхьала оттаьтта. Цу хІийцаьнна машаре дахарехь провинцийн ларда тІа тІайн-тІаьрча сфераьшка советско-португальски гІулаьхьаьн ІІІ